

חוליית הכיסוי של „העולם הזה“ משתתפת עם מאות

נוער נל

(ראה שער)

כל התחילי כחמסין גדול. באר אורה, חתת הגדנ"ע המצפון לאילת, היתה שרויה בשנית הצהרים החמה שלה. המדריכים שכבו במיטותיהם על סדינים לבנים והסתכלו בתקרה הלבנה. החניכים קרסו באהלי הברונט החמים על המיטות המתקפלות, ניסו לקרר את עצמם בכל אמצעי שעלה על דעתם. הטנדר שהתגלגל לחצר היה מלוכלך ומאובק, ירד ממנו גבר חגור באקדה גדול. הוא הסתכל לכאן ולכאן, פנה בצעדים מהירים אל הגדנ"ע במרכזית הטלפון, שמע ממנו כי מסקד החחה נמצא בחדרו. הוא הלך לחדר, דיבר כמה רגעים עם המפקד, יצא יחד איתו מהבנין, סגר אחריו את דלת הטנדר והפליג אל עבר השער שבמורד. כל מה שנשאר היה ענן אבק. כשחזר אלי, מסקד החחה הצעיר, נולד מבצע „ציגות“.

„סיסמת הגדנ"ע היא: נכונים תמיד!“ אמר לגדנע"ים שהצטופפו סביבו. כשהם רועדים מקור ומחחירים לאור הירח במעלה ואוי עמוק. „אני בטוח שנגשים אותה גם היום. אני מקוה ומתפלל שלא נצא מכאן עד שהצינור יהיה מכוסה לגמרי.“

★ ★ ★

25 ל"י ליום עבודה

א. בור. אין מה לעשות. ישראל לברטובסקי היה מיואש לגמרי. הפועלים ומהלי העבודה נשמטו לגמרי מתחת ידיו. העבודה בקטע עין רדיאן לא הושלמה עדיין ויושביו של מתנה האהלים הגדול שבמורד המשך ארזו כבר את מזודותיהם. „חג זה חג“, אמר פועל שווף במבטא מורחי. „אף פעם לא הייתי בחג מחוץ לבית. הצינור יכול להכות, החג לא יכח.“

בשביל לברטובסקי היה חג הפסח אסון רציני. לפני שלושה חדשים עזב את תפקידו במשרד מחוון הדרום של מקורות, ירד לאילת לנהל את עבודות קו הנפט אילת—בארשבע. בשבוע שעבר היה הקו מושלם כמעט. המיכלית קרן הולט פרקה את

אבן גזירה. יצחק שמואל מנהיג הדסה מרים אבן שמשקלה מגיע למשקל גופו, מטיל אותה ליד הצינור.

מנורה. גנדיעית וגנדיעית נחיס לאחר סטיימו את עבודת השלב הראשון של המבצע הלילי הגדול בערבה. שניהם עלו ממרוקו לפני ארבעה חודשים, הערבה היא חבל הארץ הראשון שהם מבקרים בו בישראל.

מטענה למיכלים באילת וצלמי היומנים צלמו את הפועלים המשופמים כשהם פותחים את השיברים הענקיים של הצינור. עתונאים וזיוזים הדפיסו כבר בעתוניהם כי „הנפט החל לזרום לבארשבע.“ אולם במעלה הקו לא היה הכל מושלם. בקטע של עין רדיאן הבהבו עדיין להבות מכונות הריחוק ומכונות הכיסוי הגדולה לא השלימה את עבודתה. בימים האחרונים לפני החג עבדו הפועלים 28 שעות רצופות. אך בבוקר של ערב החג, סרבו להמשיך לעבוד.

„אני אשלם 25 ל"י ליום עבודה!“ צעק לברטובסקי ביאוש. איש לא רצה להקשיב לדבריו. מנהלי העבודה היו עייסים מכדי לשכנע את פועליהם. הפועלים יצאו לדרך, נסעו אחד אחד במשאיות שכאו מאילת. אחריהם נסעו המנהלים. לברטובסקי ולעוזריו הבודדים לא נשאר אלא לעמוד ולהסתכל ביאוש אל עוני האבק הלוקחים אתם את הסיכוי האחרון להשלים את קו הנפט למועד שנקבע, למנוע את האפשרות האיומה לשלם למיכלית הבאה 5000 דולאר, תמורת כל יום מיותר שתעוגן בנמל אילת מחוסר מקום קיבול גוסף במיכלים שעל החוף. לפני שאפשר היה להורים את הנפט צריך היה לכסות את הצינור. הדלק הזורם בצינור יכול להתלקח בתנאי החום בערבה, במידה והצינור לא יהיה קבור וקבוע בתוך האדמה. הפועלים שנסעו היו צריכים לכסות את הקו, בקטעים הקשים ביותר, אליהם לא היתה יכולה להגיע מכונת הכיסוי. היו אלה מורדות תלולים במיוחד וקניונים עמוקים.

לפתע צץ ועלה רעיון חדש. מלכתחילה הוא נראה חספי ובלתי מציאותי. אולם כשהמשיכו לדון ולהפוך בו, החליטו לברטובסקי ועוזריו לנסות את עוגן ההצלה האחרון שנותר להם. הטנדר המאובק יצא לבאר אורה.

בניגוד למשוער הלך הכל למישרין. מסקד באר אורה הסכים, לאחר משפטי ההסבר הראשונים. „אין בעיות“, השיב. „אנחנו נצא לקו. בשביל זה אנחנו נמצאים כאן. ניסע לשטח.“ לא היתה זו הפעם הראשונה שחנות הגדנ"ע באר אורה מתגייסת לעזרת מפעלים אבודים.

כשיצאה הפקודה את צריף המפקד, בא כבר הכל מאלי. החניכים, יוצאי מוסדות הנוער הציוני בקטמון, נוה הדסה, כפר גליקסון ואלוני יצחק הועמסו על שלוש מכונות משא ענקיות, צוידו במימיות ודברי הסבר קצרים. איציק, סגן מנהל החחה, סקר את השדרה ופקד על נהג הקומנקאר לזוון. ארבעה זונות פנסים מכריקים החלו לנוע בחשכת הערבה.

★ ★ ★

ססיל מ. דמיז וצינור הנפט

נוסעים בערבה באה ההפתעה הגדולה בקילומטר ה-17 צפונית לאילת. אחרי עשרות קילומטרים צהובים ומאובקים, כשהנוף היחיד הוא גבעות חומות, עמודי קילומטר ושיפויים בודדים, מזדקר לפתע שלט לבן: באר אורה. קילומטר ימינה שוכן האי הירוק. שורת אקליפטוסים מזדקרת, כשמאחוריה, ממתחרים מטעי טאנים, גיאבנות, זיתים, רימונים, פיגיונות, גפנים ובננות. סימוני סיד צבאיים חוצצים בינם לבין מטעי עצי סרק של אשלים, אקליפטוסים וקאווארינות, ליד גן ירק נסיוני וברחוויה גדולה. בריכת שחיה, מיגרש מכשולים, מאהל מסודר ומיגרש מסורים, משלימים את התמונה כולה. על רכוש גדול זה שולט הגדנ"ע, שתקע כאן את אהליו לפני שש שנים, מאמן במחזוריים של שלושה שבועות את חניכי עלית הנוער. הירח אשר עלה מאחורי הרי אדום, מצא את הגדנע"ים במעלה של אחד הוואדיות העמוקים אשר בדרך אילת — בארשבע. המכונות שטיפסו על הצוק נגחו בעיפות, קפצו מצד אל צד לקול צוחחות ההתפעלות של הגדנע"ים מהנוף הנהדר. משמאל התרומם צוק הרים ענקי. מימין שכנה תהום עצומה. „אילו הייתי רואה את הדרך ביום, לא הייתי נוסע אסילו אם היו יורים בי“, אמר בבוקר אחד הנהגים.

לפני הצוק האחרון עצרה השיירה. „נתחלק לשלוש קבוצות. שתיים תעבדנה בשני מקומות שונים והשלישית תשמור בפטרולים“, הסביר אלי בקול נמוך. כלי העבודה נפרקו. הגדנע"ים טיפסו על ההר הזוקף, החלו לעטוף את הצינור השחור בניר בידוד עבה. זו היתה עבודת הבנות, שהיו את חצי מספר המשתתפים במבצע. אחרי הבידוד, באו האבנים הגדולות שמטרתן היתה לקבוע את הצינור במקומו. לבסוף, הגיע תורן של הטוריות. ערימות העפר שמשני עברי תעלת הצינור, נגרפו וקברוהו. זה היה תפקידם של הגדנע"ים: לסיים את כל עבודות העפר, שהמכונה אינה יכולה לעשותן בגלל תנאי הקרקע — מורד זקוף, קניון הרים מסולע.

תוך רגעים אחדים דמה המעלה לבמת הסרטה של סרט הוליוודי-נכחי בבימויו של ססיל ב. דמיז. עשרות גדנע"ים כסופים עלו למעלה כשהם סוחבים על גבם חבילות ניר בידוד. „אתמול היה מוקדם מדי לשיר עבדים היינו...“ התלווצצה אחת ממפקדות הכיתות שהשתתפו באופן פעיל ביותר במבצע. אולם הגדנע"ים הרגישו את עצמם בני חורין לחלוטין. העבודה, במגז האחר הצונן ובאוויר החופשי לאור הירח, מצאה חן בעיניהם. למרות התנאים הקשים היה הקצב כפול משוער. אכן ענקית התגלגלה במעלה ההר. מאחורי האבן אפשר היה למצוא את המגלגל: יצחק שמואל בן 15.5 מחברת „ארום“ ממוסד נוה-הדסה. „זה בכלל לא קשה, למרות שאתמול שמרתי...“ הלילה בעמדה וביום-ההשתתפי בתחרות כדורסל. אמרו לנו